

Motion till riksdagen

1988/89: N41

av Per Westerberg m. fl. (m)

med anledning av prop. 1988/89: 150 med förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1989/90, m. m. (kompletteringspropositionen)

1 Sammanfattning

Regeringens förslag att Domänverket köper 25% av ASSI och att staten därefter tillskjuter ytterligare kapital till ASSI bör avvisas. Genomförs förslaget förstärks ASSI:s särställning som helägt statligt skogsindustrieföretag ytterligare. I stället bör regeringen snarast vidta förberedelser för att ASSI skall kunna avyttras. Det finns ingen anledning för staten att äga ett skogsföretag.

För att ASSI skall kunna introduceras på börsen behöver företaget få en struktur, som mer liknar andra stora skogsindustriella företag. Istället för att ASSI genom ägande och leveransavtal knyts till Domänverket bör ASSI tillföras skogsmark från Domänverket. ASSI:s kapitalbehov bör därefter kunna tillfredsställas genom marknaden. Målsättningen måste vara att börsintroducera ASSI och att staten därefter avvecklar sitt ägande.

2 Bakgrund

ASSI skapades 1942 som ett dotterbolag till Domänverket och övertog då Domänverkets sågverk. Företaget var då nästan helt inriktat på sågverksverksamhet. Det fanns ursprungligen ett regionalpolitiskt syfte bakom företagsbildningen – att bereda arbete på sysselsättningssvaga orter. I likhet med praktiskt taget alla andra statliga industrisatsningar har inte heller ASSI motsvarat de uppställda förväntningarna. ASSI har haft betydligt större problem än de flesta andra stora skogsindustriella bolag. Staten har flera gånger fått skjuta till ytterligare kapital, senast 2 miljarder kronor 1983.

Under 1980-talet har ASSI genomgått en omfattande strukturell förändring. Företaget har avyttrat sin sågverksrörelse (i Norrbotten till Domänverket, i Mellansverige till privata intressenter) och träfönstertillverkaren Etri. ASSI koncentrerar sig nu på tillverkning av pappersprodukter för förpackningar.

I dag har ASSI två stora massa- och pappersanläggningar; Karlsborg vid Kalix som tillverkar blekt pappersmassa för avsalu och blekt kraftpapper, och Lövholmen vid Piteå som tillverkar kraftliner. I Frövifors i Bergslagen finns en något mindre massa- och pappersfabrik för avsalumassa och oblekt kartong. Dotterföretaget Förenade Well tillverkar wellpapp och

förpackningar i bl. a. Eslöv och Gävle. ASSI har också dotterbolag med ett tjugotal fabriker för vidareförädling i Danmark, Storbritannien, Schweiz och Västtyskland. Sammanlagt har ASSI cirka 7 200 anställda.

Trots strukturförändringar och de nuvarande goda konjunkturerna är ASSI:s resultat dåligt i jämförelse med andra stora svenska skogsindustrier. Det krävs således ytterligare åtgärder för att stärka ASSI.

Huvuddelen av dessa åtgärder måste företagsledningen själv vidta. Staten som ägare bör hjälpa till genom att medverka till att ASSI får en mer ändamålsenlig struktur.

Till skillnad från de tre stora s. k. blocken inom svensk skogsindustri saknar ASSI egna skogstillgångar. ASSI måste således köpa all massaved. Domänverket svarar för ca 30% av ASSI:s vedbehov. Visserligen kan massavedsförsörjning säkras genom långsiktiga leveransavtal, men frånvaron av egen skog innebär en finansiell och konjunkturbetingad svaghet.

Domänverket är Sveriges i särklass störste skogägare med ca 3,7 miljoner hektar. Det motsvarar 1/5 av alla skogstillgångar i landet. 20% av den totala avverkningen leveras till ASSI.

Domänverket har åter byggt upp en egen sågverksrörelse som genom köpet av delar av ASSI:s sågverksrörelse ytterligare expanderat. Virkesleveranser från Domänverket är mycket viktiga för ett stort antal privata sågverk.

ASSI har meddelat att företaget inom en femårsperiod anser sig behöva investera ca 5 miljarder kronor. Denna investeringsvolym kräver tillskott av ägarkapital.

3 Regeringens förslag

Regeringen föreslår att Domänverket tillskjuter ca 650 miljoner kr till ASSI. Domänverket får genom en nyemission i gengäld 25% av aktierna i ASSI. Under hösten avser regeringen återkomma med förslag om hur ASSI skall kunna tillföras ytterligare 350 miljoner kronor. Detta kommer att ske genom en nyemission som tecknas av staten och Domänverket.

Domänverkets aktieinnehav i ASSI skall enligt regeringen medföra att ASSI:s virkesförsörjning säkras. Regeringen talar t. o. m. om hur Domänverket och ASSI skall integreras, dock utan att deras självständiga ställning förändras. Det är anmärkningsvärt att regeringens proposition inte lämnar någon ordentlig information om företagets långsiktiga utvecklingsmöjligheter eller framtidsplaner.

Regeringens politik har följande beståndsdelar:

- Statens roll som ägare till både ASSI:s och Domänverkets skogstillgångar skall inte ifrågasättas.
- ASSI skall ytterligare en gång få tillgång till statligt kapital.
- Domänverket skall leverera mer massaved till ASSI än för närvarande. Genom aktieinnehavet underlättas massavedsförsörjning på förmånliga villkor.

Regeringens politik bör avvisas. Den kommer att leda till att ASSI bevaras som statligt företag med de negativa följdverkningar detta kom-

mer att ha för företagens framtid. Även i framtiden kommer politiska infall och diverse föregivna regionalpolitiska aspekter att förhindra att företaget utvecklas efter sina egna förutsättningar.

Mot. 1988/89
N41

4 De statliga skogsföretagens framtid

Staten bör i princip inte äga företag. I en gemensam trepartimotion (1988/89: N220) föreslogs att i första hand de företag eller företagsgrupper som idag arbetar under kommersiella betingelser på en marknad successivt bör säljas. I andra hand bör även delar av verksamheten inom affärsverken utsättas för konkurrens och säljas.

Det innebär att staten på sikt bör avveckla hela sitt ägarengagemang i ASSI och att delar av Domänverkets produktiva skogstillgångar skall överföras till privat ägande.

4.1 ASSI:s framtid

I den ovan refererade motionen konstaterades att ASSI i januari 1989 ännu inte var moget för börsintroduktion. Dock redovisades att nödvändiga strukturförändringar torde kunna genomföras inom två år.

För att ge ASSI bättre framtidsförutsättningar bör en del av Domänverkets skogsmark överföras till ASSI. Därmed får ASSI liksom de övriga skogsbolagen möjlighet att till en del täcka massavedsbehovet genom leveranser från egna skogar. Därigenom kan företaget genom eget veduttag delvis jämna ut prisvariationer på köpt ved.

Regeringen bör återkomma med förslag till hur skogsmark som volymmässigt ungefärligen motsvarar den nuvarande virkesförsäljningen från Domänverket till ASSI skall kunna överföras till ASSI.

Den planerade nyemission som krävs för att ASSI skall kunna genomföra nödvändiga investeringar bör i ett sådant läge kunna göras på marknadsmässiga villkor via börsen.

Detta bör ge stabilitet åt ASSI. Staten bör successivt avyttra sina aktier i ASSI.

4.2 Domänverkets framtid

Huvuddelen av den mark som Domänverket idag förvaltar är skogsmark. Domänverkets sätt att förvalta denna skogsmark skiljer sig inte från andra större skogsägares.

Enligt vår mening vore det av stort värde, främst med hänvisning till behovet av ägandespridning, men även av hänsyn till natur- och miljöintresse om stora delar av Domänverkets skogsmark kan säljas till enskilda skogsbrukare.

För många lantbrukare vore inköp av Domänverksskog i gårdens närhet en möjlighet att bo kvar på landsbygden och fortsätta sin näringsverksamhet.

Domänverket bör därför successivt bjuda ut skog till intresserade markägare i skogsområdenas närhet. De som i dag arrenderar mark av Domänverket skall givetvis också få möjlighet att köpa skog.

När skog överföres till ASSI bör i första hand skog med stora massavedsinslag och som inte ligger i omedelbar anslutning till privata skogs- eller jordbrukare komma i fråga.

Leveranser från Domänverket är mycket viktiga, inte bara för Domänföretags egna sågar utan också för en lång rad privata sågverk. De olika sågverken kommer vid en utförsäljning av Domänverkets skogar att successivt likställas. Privata sågverk bör också få möjlighet att köpa skogsmark från Domänverket. På så sätt kan de också få en säkrare virkesförsörjning.

Lika lite som det finns anledning för staten att äga ASSI finns det anledning att staten genom Domänverket äger sågverk. Dessa sågverk bör också säljas.

Vidare bör regeringen låta utreda Domänverkets framtida uppgifter och organisation efter en försäljning av stora delar av skogsmarken.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående Domänverkets köp av aktier i ASSI,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till överföring av skogsmark från Domänverket till ASSI i enlighet med vad i motionen anförts,
3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till försäljning av skogsmark till enskilda i enlighet med vad i motionen anförts,
4. att riksdagen hos regeringen begär en utvärdering av Domänverkets framtida roll och organisation i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 10 maj 1989

Per Westerberg (m)

Nic Grönvall (m)

Gunnar Hökmark (m)

Karin Falkmer (m)

Lars G Ahlström (m)

Stig Bertilsson (m)

Bertil Danielsson (m)